

KIRÁLYÉRT - HAZÁÉRT

Ifj. Pallavicini György és Pálincás (Pallavicini) Antal
életrajzi vázlat

„Monda pedig: Egy embernek vala két fia. És mondá az ifjabbik az ő atyjának: Atyám, add ki a vagyomból rám eső részt! És az megosztá köztük a vagyont. Nemsok nap múlva aztán a kisebbik fiú összeszedvén mindenét, messze vidékre költözék, és ott eltékozolá vagyonát, mivelhoggy dobzódva élt.” (Lukács, 15, 11–13.)

„Köztudomású, hogy gróf volt. Olyan nagy volt a szovjet nép igazának hatalma, hogy még grófok is jöttek át a mi oldalunkra. A. A. Fagyetjejev A. Tolsztojról. (Pallavicini Antal százados mottója saját kezű önéletrajzához, 1949-ben.)

Gudenus János és Szentirmay László, nagy ívű monográfiájukban, az „osztályárulók” között említik Pálincás (egykor örgróf Pallavicini) Antalt.¹ Bár pályája korántsem példa nélküli a magyar arisztokrácia történetében, mégis olyan mély szakadékokon ível át, hogy mellette nem mehet el szótlánul az, aki valaha is kezébe vette a tékozló fiú példázatát.

Szerencsétlen sorsa a Pálincás Antal sorsa. Az, ami elől fiatal férfikora óta menekült: „osztálya”, családjának értékrendje és társadalomképe, egész származása, 1957 novemberében Ledényi hadbíró szavaiban ismét szembejött vele, immár kikerülhetetlenül, a bitó alá sodorva őt. Tragikus parabola!

Apja a kor ismert legitimista politikusa, örgróf Pallavicini György, anyja Andrássy Borbála (a „vörös grófnő”, Andrássy Katinka nővére) volt.

Az apa életét végigkísérte a politikai szerepvállalás. 1881-ben született Budapesten. Már 1917–18-ban, gróf Esterházy Móric miniszterelnöksége alatt államtitkárságot vállalt. 1918 decemberében Sokorópátkai Szabó Istvánnal együtt megalakította az Országos Földművespártot, majd a fúzió után az Országos Kisgazda- és Földműves Párt egyik vezetője lett. A Tanácsköztársaság kikiáltása után emigrált, Bécsben az Antibolsevista Komité vezetőségében tevékenykedett.

---

¹ GUDENUS – SZENTIRMAY 1989. 98–100. o. – Pálincás (Pallavicini) Antal életrajzi adataira lásd: Periratok, 50–51., 68–137. o. – Macskásy Pál budapesti lakos szíves közlése. – ÁBTL V-103459. 258–266. o. – Dessewffy Gyuláné feljegyzései 1944. április 26. – december 16. Macskásy Pál tulajdonában. – MHKI Tiszti személyi anyagok. Pálincás (Pallavicini) Antal.

1919 őszén a Fridrich-kormány a Dunántúl kormánybiztosává nevezte ki. 1920-tól, megszakításokkal, tagja volt a nemzetgyűlésnek, 1942–1944 között pedig a felsőháznak.

A trianoni békeszerződés becikkelyezése miatt kilépett pártjából, 1922 után a különböző nevű keresztény tömörülésben politizált, mindenkor határozott legitimistaként. Nagy feltűnést keltett indítványával, melyben követelte a Károlyi-forradalom részeseinek vád alá helyezését. „A kormány ellen intézett támadásainak hűvös modorával leplezett szenvedélyessége gyakran adott alkalmat izgalmas jelenetekre” – írja róla az Országgyűlési Almanach.¹ A II. világháború idején a konzervatív, angolbarát csoportosuláshoz tartozott. 1944 elején, néhány héttel a német megszállás előtt a felsőházban a nemzetet fenyegető veszélyre figyelmeztetett, és szót emelt a háborúból való kilépés mellett. Később a Gestapo csak súlyos betegsége miatt nem hurcolta el.

Hitvese, hátrahagyott feljegyzésében ekképp jellemezte férjét: „A század első évtizedeiben dúló ádáz pártpolitikai harcok töltötték be életét. Középen állva, jobbra és balra is hadakozott a zsarnokság ellen, a királyság mellett, a fasizmus ellen, a magyar szuverenitás mellett, örökös ellenzékben. Cikkék, párbajok, nyílt levelek, beszédek, memorandumok, mandátumok és választási bukások fürgetegében, mindig vehemens állásfoglalással, férfias kiállással egyenes és kellemetlen ellenfél volt. Nyugtalan és nyugtalanító. Éleslátású és élesvágású, kritikája ostorcsapás, támadása kardvágás. Hála Istennek, nem élte meg világának teljes összeomlását...”²

Őrgróf Pallavicini György
(1930-as évek eleje)

Habitusát jól jellemzi Dessewffy Gyuláné egyik 1944-es naplóbejegyzése is: „Szeptember 20. Délután átsétáltunk Gyuri bácsiékhoz. Érthetően felháborodik a felsőház összejövételén. Szidja a sallangos sovinizmust, mindenáron részt akar venni és felszólalni az ülésen, azonban taxi nem létezik, és még ha akadna, orvosi kíséretre is feltétlen szükség lenne. Gyuri bácsi nagyon gyengén van, ami azonban vad magyarságában cseppet sem gátolná, hogy a hazaárulóknak odavághassa az igazságot.”³

¹ *Magyar Országgyűlési Almanach 1931–1936*. Szerk.: dr. Lengyel László és dr. Vidor Gyula. Budapest, é. n. 226–227. o. – *Új Magyar Életrajzi Lexikon V. P–S*. Főszerk.: Markó László. Budapest, Magyar Könyvklub, 2004. 64. o.

² Kiss Károly: A két Pallavicini. Párhuzamos életrajzok I. *Magyar Nemzet*, 1995. március 18. 18. o.

³ Dessewffy Gyuláné feljegyzései 1944. április 26. – december 16. Macskásy Pál tulajdonában.

Kisebbségi fia, Antal, 1922-ben született Budapesten.¹ Az elemi iskola első évét, 1928 és 1930 között, a Somogy megyei Mosdóson végezte, ahol a családnak a harmincas évek elejéig több ezer holdas birtoka volt, amit azonban a gazdasági válság éveiben el kellett adniuk. Ezt követően édesapja a FANTO Ásványolajgyár főtisztviselőjeként dolgozott. Pallaviciniék 1936-tól véglegesen Budapestre, a Remete utca 16. szám alá költöztek.

1932-ben Antal a soproni állami reálgimnáziumba került, ahol négy éven át tanult. Egyik volt osztálytársa így emlékezett vissza az ott töltött évekre: „A Szent Imre Kollégium tagjai voltunk, mint a Soproni Széchenyi István Reálgimnázium 1-3. osztályos tanulói. Igazgatónk dr. Kustersitz József, a cserkészek közismert Koszter atyája volt. Balázs Bertalan, Kovács László és Vásárhelyi Ferenc, majd 34/35-ben Musset Ferenc volt még szentimrési osztálytársunk. Együtt bérállítottunk, együtt lettünk a 364-es Scarbacia csapat cserkészei. Anti jó tanuló volt. Ha gyermekfejjel is, alaposan megismertük egymást.”² Középiskoláit 1940-ben Budapesten, a II. kerületi egyetemi gimnáziumban fejezte be, érettségivel.

1940 júniusában a tizennyolc éves ifjú arisztokrata kétkezi munkásként helyezkedett el a csepeli Weiss Manfréd gyárban. Mint 1949-es önéletrajzában írja: „... nem rászorultságból, hanem kizárólag érdeklődésből vállaltam a munkát, mert a katonapályán páncélos akartam lenni, és a szükséges ismereteket itt tudtam elsajátítani.” A gyári környezet, a munkásokkal való napi kapcsolat bizonyára formálta világvélelétét, látásmódját, bár talán túlzás az, amit az ott töltött hónapokra visszagondolva írt le jó kilenc év múlva: „... láttam életüket, gyűlöletüket és megvetésüket velem, az uralkodó osztály kölykével szemben.”³

Nehéz behatárolni azokat az impulzusokat, amelyek a kamaszkoron túljutott fiatal ember gondolkodását befolyásolták, énképét meghatározták. Bizonyára fontos szerep jutott abban a szülők példájának.

Boroviczenyi Károly György az anyagi ág szerepét hangsúlyozza: „Magyarországon közmondásos volt gróf Andrásy Tivadar négy lányának (ifj. Andrásy Gyula mostohalányainak), gróf Cziráky Józsefnének, őrgóf Pallavicini Györgynének, gróf Károlyi Mihálynének és herceg Odescalchi Károlynének az ellenzéki szerepe. Anti örökölte ezt a természetet, dacos volt, önfejű, tele ellentmondással, mindenekelőtt családjával szemben. Amikor bejelentette, hogy katonai pályára készül, apja huszárnak szánta. Ő bakaként akarta kezdeni – végül kiegészzték a páncélos fegyvernemnél.”⁴

---

¹ Teljes neve az anyakönyvezéskor: őrgóf Pallavicini Antal Lajos Károly István.

² Boroviczenyi Károly György levele a Pallavicini családhoz. Freiburg, 1989. június 16. Másolat a szerző tulajdonában.

³ MHKI Tiszti személyi anyagok. Pálkás (Pallavicini) Antal, 1949-es önéletrajz.

⁴ Boroviczenyi Károly György ismertett levele.

Antal véleményét apjáról csak a háború után írt életrajzaiból ismerjük. Ezen azonban már átsüt a kor követelménye, az osztályharcos szembefordulás a múlt értékeivel, legyenek azok bár a legszemélyesebb kapcsolatok is. „Apám, György, osztálya életmódjának megfelelően semmivel sem foglalkozott. Kártya, lóverseny és vadászat közben államtudományi vizsgát tett” – írta a megdöbbentő sorokat 1949-es tiszti önéletrajzában –, aki „a politika, ital, lóverseny és kártya, továbbá a szakértelem teljes hiánya” miatt kényszerült eladni birtokát, ami után „fináncnökös barátai révén” egy részvénytársaság igazgatósági tagságához jutott.

Súlyos szavak, melyeket nehéz értelmeznünk, de bizonyára utalnak a családi kapcsolatok háború utáni elhidegülésének mértéjére, még inkább hogyanjára.

Pallavicini Antal 1940. december 1-jén önkéntesként vonult be a ceglédi 1. lovasdandár páncéloszászlóaljához. 1941-ben a dorogi tartalékos tiszti iskolán tanult, majd augusztusban felvételt nyert a Ludovika Akadémiára, ahol igen jó eredménnyel három évfolyamot végzett el. 1943. augusztus 20-án avatták páncélos hadnaggyá.¹ Azonnal a frontra vezényelték, Bukovinába. Innen 1943. október 1-jén tért vissza. 1944. október 15-ig a magyar királyi 1. felderítő-zászlóalj állományába tartozott, szakaszparancsnoki beosztásban, mint kiképzőtiszt. Az alakulat ebben az időben Tök és Tinnye térségében volt elhelyezve, a harcok század Perbálon. Az 1943 márciusában hazatért 1. páncélos hadosztály roncsaival együtt nem szerepelt a hivatalos magyar hadrendben, hogy a németek ki ne kényszeríthessék a frontra vezénylését. A zászlóaljat 1944. július 6-án egy harcokszerezzel együtt Budapestre vonultatták, ahol szerepet játszott az ún. csendőrpuccs leverésében.²

Pálinkás egyik 1957-es kihallgatási jegyzőkönyvéből tudjuk, hogy március 19-től, jó egy hónapon át, németellenes szervezkedésben vett részt, amiért le is tartóztatták. Életrajza szerint: „... újoncaimat ellenállásra szerveztem meg, azonban ezt a zászlóalj 'K' tisztje leleplezte, és a páncélos hadtest ügyészsége megindította a kivizsgálást hűtlenség címén.” Gudenus és Szentirmay szerint azért mentették fel, mert „szakasza kiállt mellette, és nem találtak elég bizonyítékot”. Ám a jegyzőkönyv elmond egy fontos részletet is: beismerő vallomása

---

¹ Boroviczeny szerint: „Gyuri bátyja a fiatalabb legitimisták vezetője volt, a politikában irányítani akarta öccsét. Anti a háború alatt szélsőjobboldali nézeteket vallott.” Az utóbbi kijelentés félreérthető. Pallavicini György itt ismertetett politikai tevékenysége, illetve a Palavicini testvérek részvétele az ellenállásban semmiként sem azt támasztják alá, hogy a nyilas mozgalom felé vonzódtak volna. A megjegyzés inkább a fivérek radikális gondolkodására vonatkozhat.

² ÁBTL V-103459. 258-266. o. – Bokor Péter: *Zsákutca*. A Századunk sorozat interjúi. Budapest, RTV – Minerva, 1985. 51. o. – Bokor Péter: Az elvetélt csendőrpuccs ismeretlen története. *Magyar Hírlap*, 1993. július 5. 11. o.

mellett a katonai ügyészség Beleznay István vezérkari őrnagy közbenjárására engedte szabadon.¹

Arra, hogy milyen események, történések alapozták meg háború alatti politikai magatartását, csak néhány soros önvallomásából következtethetünk: „Múltbeli politikai állásfoglalásom egyszerűen csak náciellenes volt. Ellene voltam a fasizmusnak, a fajgyűlöletnek.² Ellene voltam a legitimizmusnak is,³ talán pusztán csak hazafiságból. Mint Horthy-tiszt, mégsem éreztem magam az uralkodó osztály tagjának, mert otthon Horthyt lenézni, kormányait mindig szidni, a fennálló állapotokat mindig csepulni hallottam. Hogy mi lett volna jobb, más helyette, nem tudtam. Ez az állásfoglalás nem volt baloldali, nem is volt tudatos, de megvolt. Ebből az állásfoglalásból indultam ki akkor, amikor a háborús propaganda hazugságait nem fogadtam el.”⁴

Antalnak három testvére volt: bátyjai, az idősebb ifj. Pallavicini György és az 1916-ban született Ede, valamint egyetlen nővére, Theodóra (Thyra). Vélhetően bátyja, György kapcsolta be az ellenállási mozgalomba. „Kisgyuri” – ahogyan környezete becézte – markáns, izgalmas alakja, személyisége bizonyára azok közé tartozott, akik nagy hatással voltak testvéreire. Az ő személyiségének, gondolkodásmódjának a megismerése talán közelebb vezet bennünket annak az elmentmondásos útnak a megértéséhez, amelyen öccse ment végig, a jó házból való ifjú arisztokratából Pálinkás Antallá válva.

Ifjú Pallavicini György örgróf 1912. július 12-én született Tiszadobon. Az elemi iskola osztályait ő is a mosdósi falusi iskolában végezte, és mivel azokat már 9 éves korában befejezte, egy évre Svájcba került, ahol angolul, németül és franciául tanult. Gimnáziumi éveit Budapesten és Pécsen töltötte, majd a budapesti egyetem jogi fakultására iratkozott be.

Két év után Belgiumba került, ahol élete meghatározó élményét kapta: a leuveni egyetemen Habsburg Ottóval együtt folytatta tanulmányait, és aktívan részt vett a flamand egyetemi ifjúság mozgalmaiban. Hazajöve hivatalnokként helyezkedett el. Először a Hitelbank alkalmazta, majd a Hazai Fésűsfonó- és Szövőgyár Rt. tisztviselője lett. Emellett folytatta az aktív politizálást. Ő volt az alapítója és vezetője a Szent István Bajtársi Egyesületnek, melyben elsősorban a legitimista egyetemi ifjúságot igyekeztek összefogni.

---

¹ Gudenusék valószínűleg Pálinkás 1952-es önéletrajzából vették információjukat, így nem csoda, hogy abban nem szerepel az angol kémkedéssel vádolt és 1950-ben elítélt Beleznay Istvánra való hivatkozás!

² Pallavicini hosszú ideig udvarolt a zsidó származású Ullmann Erzsébetnek, Ullmann György lányának.

³ A források ennek az állításának élesen ellentmondanak.

⁴ MHKI Tiszti személyi anyagok. Pálinkás (Pallavicini) Antal, 1949-es önéletrajz.

A harmincas évek legvégén, a negyvenes évek elején rengeteg kisebb-nagyobb vitakör alakult Budapesten. A lazán szervezett, többnyire baráti körökben, szalonokban a fő vitatéma a fasizálódás veszélye és a háború utáni társadalmi kibontakozás lehetőségei voltak. Ifjabb Pallavicini György lett a vezetője annak az ún. Csütörtöki Társaságnak, amelyben többnyire a legitimizmus vezéralakjai gyülekeztek (például Sigray Antal és – később a Mindszenty-perben elítélt – Baranyai Jusz-tin), és ahol gyakorta megfordult Bajcsy-Zsilinszky Endre is. De kapcsolatai nem szűkültek le csupán a legitimistákra. Barátságban volt népi írókkal, szocialistákkal, keresztényszocialistákkal és mindenkivel, aki nem volt náci, kereste a kapcsolatot, vitatkozott, érvelt és próbálta a maga igazáról meggyőzni. 1942-ben, részben a Magyar Szemle-körből, az ő kezdeményezésére alakult egy havonta összeülő baráti társaság. Ebben ott találjuk partnerei között Szegedy-Maszák Aladárt,¹ Kovács Imrét, a Parasztpárt későbbi főtitkárát és a szociográfus Szabó Zoltánt, vagy a neokatolikus, később kommunista társutas Keszthelyi Nándor ügyvédet és Katona Jenőt, Borbély Mihály szocialista orvost, Gogolák Lajost és másokat. Szegedy-Maszák így emlékezett vissza a háború alatti évekre: „... körülbelül hónaponként egyszer valamelyikünk-nél találkoztunk, és elbeszélgettünk az aktuális és eljövendő politikai kérdésekről. Pallavicinit elsősorban és legfőképpen a legitimizmus érdekelte...” A társaság egészen 1944. március 19-ig, a német megszállásig összejárt. „Akkor az ember még abban hitt, hogy a kérdéseket racionális, hosszadalmas, sokszor már-már talmudista vitákkal tisztázni lehet... A változások szükségességét illetően nem sok nézeteltérés volt közöttünk, sem politikai, sem gazdasági vonatkozásban: földreform, a politikai élet kereteinek kiszélesítése, az ipari és banktőke szigorúbb ellenőrzése, a monopóliumot élvező bányák és vállalatok nacionalizálása, valamilyen regionális politika és gazdasági együttműködés megteremtése, a 'rendezni közös dolgainkat' remény-sége jegyében. A *modus procedendi*-t [eljárási módot – a szerző] illetően már voltak

Ifj. őrgyóf Pallavicini György
(Robotos Júlia rajza)

---

¹ Szegedy-Maszák Aladár (Budapest, 1903. november 19. – Washington, 1988. március 25.) külügyi tisztviselő. 1943-tól 1944. áprilisáig a Külügyminisztérium Politikai Osztályának volt a vezetője. Április 16-án a Gestapo letartóztatta, és hamarosan Dachauba szállították. A háború után egy ideig a washingtoni követségen dolgozott, majd emigrált. Az Egyesült Államokban egyetemi tanárként tevékenykedett.

nézeteltéréseink... A háború alatt voltak néha hosszú és makacs viták, de az összejövetelek mégis harmonikusan zajlottak le.”¹

De Odescalchi Károlyné Andrassy Klára (nagyénjük) péntek esti összejövetelein – ahol a Pallavicini testvérek gyakori vendégek voltak – gróf Dessewffy Gyula² mellett például ott volt a kommunista Markos György is.

Ez a sokféle ágazó kapcsolatrendszer sokkal inkább az Andrassyak avantgárd liberalizmusát, semmint az apai Pallavicini-Majláth ág konzervativizmusát vetíti elénk. György az atyai ősöktől egy másik markáns jellemvonást örökölt: a mélyen átélt katolicizmust, mely a szellemi nyitottság mellett meghatározója volt jellemének, és alapja annak a magatartásformának, amelyet Szegedy-Maszák „megalkuvásra képtelen meggyőződés”-ként ír le.

A visszaemlékezésekből egyértelmű az is, hogy György vonzódott a reformokhoz. Legitimizmusáról Markos egyenesen úgy ír, mint amiben Habsburg Ottó valami „munkás-paraszt király”-ként jelenik meg. Jellemző Markosnak az a másik leírása is, melyben elmondja, hogy 1944 áprilisának első felében találkozott Pallavicini Györggyel, aki kijelentette neki, fogja a vadászpuskáját és átmegegy Titóhoz: „A birtokaimat úgyis felosztják, jusson tehát inkább a magyar parasztnak, mint a németeknek!”³

Szegedy-Maszák is úgy írja le az ifjú örgróf társadalomképét, mint amelyet a „szociális és demokratikus királyság” eszményképe alapozott meg, és György szerinte is egyetértett a földreform gondolatával, amely azonban ne „valamilyen bosszúállásnak az eszköze” legyen, és „ne az arisztokrácia tönkretételében” lássa fő célját.

A háború alatt részt vett zsidók mentésében, Szapáry Erzsébettel és Károlyi Józsefnével együtt a lengyel menekültek megsegítésében, náciellenes röplapok terjesztésében. Természetes módon bekapcsolódott az akkor még többszálú és meglehetősen koordinálatlan ellenállási mozgalomba is.

1944-ben több hónapi bujkálásra kényszerült, és ez az időszak érlelte meg elhatározását: a krisztusi korba lépett fiatalember bejelentette apjának, hogy pap lesz. Édesanyja visszaemlékezése szerint „Apor püspök és Mindszenty püspök voltak az ajánlói”. A későbbi prímás és a Pallaviciniek sorsa ekkor keresztelte először egymást – sajátos módon mindkét fiú számára szomorú véget hozva.

---

¹ Szegedy-Maszák Aladár: *Az ember ősszel visszanéz...* Egy volt diplomata emlékirataiból. Budapest, Európa Könyvkiadó – História, 1996. 101., 104–105. o.

² Dessewffy Gyula gróf (Budapest, 1914. november 21. – Curitiba, 2000. augusztus 12.) újságíró, szerkesztő, a legitimisták egyik vezéralakja, független kispárti politikus. A Kis Újság főszerkesztője volt. A Kispárt képviselőjeként részt vett 1944 májusában a Magyar Front megalakítását előkészítő tárgyalásokon. 1948-ban külföldre távozott.

³ Itt Markos tévedhet, mivel Pallavicini Györgynek nem voltak birtokai.

A katonai ellenállásban

Egy német hadifogolytáborból Magyarországra menekült holland katonatiszt, Johannes Adolf Baron Bentinck visszaemlékezéséből tudjuk, hogy Antal és György az ismert kispazda politikus, gróf Dessewffy Gyula, a Kis Újság főszerkesztőjének környezetében már 1944 derekán is együtt vettek részt a Magyar Front megalapozásában, és szoros kapcsolatot tartottak a Magyar Függetlenségi Mozgalomhoz csatlakozott hivatásos tisztekkel.¹

Bizonyára nem lehet véletlen, hogy Antal katonai személyi anyagának egy része – 1960-as szignálással – annak a Toperczer Árpádnak a vizsgálati dossziéjába került, akit 1952-ben ítélték el kémkedés vádjával, és aki 1944-ben szintén szoros kapcsolatot tartott a szerveződő ellenállási mozgalommal. Toperczer személyén keresztül kapcsolódott a Nagy Jenő-féle katonai szervezkedéshez a Magyar Függetlenségi Mozgalom. Nagy Jenő csoportjához tartozott Almásy Pál alezredes is, aki később, 1946-ban Pallavicini Antalt igazolta, annak a hadifogságból való visszatérte után. Ehhez a körhöz tartozott az a Beleznay István vezérkari őrnagy, aki a háború után Pallavicini közvetlen parancsnoka lett, mint a HM Anyagi Főcsoportfőnökségének vezérőrnagy parancsnoka.²

A két testvér október 15. előtti tevékenységére Dessewffy Gyula feleségének 1944-ben írott feljegyzései tartalmaznak érdekes részleteket: „Szeptember 7. Korányi Janó lakásán tárgyal Pálffy Józsi, Kisgyuri, és Gyula [Pálffy József, ifj. Pallavicini György és Dessewffy Gyula – a szerző]. Jó hír: a Kállay Ágota révén bekapcsolódott Cholnoky Mózsai a Kereskedelmi Minisztérium tisztviselői karát akarja a mozgalomba beszervezni. Később Kisgyuri telefonál, hogy 3 detectív érdeklődött Gyula után.”

„Szeptember 8. Kisgyuri és Józsi jönnek Danielson svéd követ részére leírni a Magyar Front vezetőinek pontos névsorát.”

A két Pallavicini, főként György, jó kapcsolatban voltak Szakasits Árpáddal, a szociáldemokraták, és Tildy Zoltánnal, a kispazdák vezetőjével, sőt az idősebb testvér találkozott az illegalitásban élő kommunisták közül Losonczy Gézával és Donáth Ferencsel is.³

György a Kettőskereszt Vérszövetség nevű szervezetet képviselte a Magyar Frontban, amelynek magját az a 18–20 fős katolikus-legitimista „szentistvános”

---

¹ Andrassy Borbála feljegyzése fiáról, ifj. Pallavicini Györgyről. Macskásy Pál tulajdonában. – Szegedy-Maszák Aladár visszaemlékezése. Macskásy Pál tulajdonában. – Zichy-Czikán Móríc visszaemlékezése. Macskásy Pál tulajdonában. – MARKOS GY. 1985. 337., 340–342. o. – Sárhidi Gyula – Macskásy Pál: Elloptak egy He-111-et. A harmadik repülés Olaszországba, 1944-ben. *Top Gun*, 1992. október. 8–9. o.

² ÁBTL V-103459. – Dezsényi Miklós: *Hősök és árulók. A magyar összeomlás katonai története.* Budapest, Magyar Téka, 1946. 145–146. o.

³ MARKOS GY. 1985. 341. o.

diák és értelmiségi adta – Sigray Antal, Esterházy Móric, Pálffy Géza és Apponyi György közreműködésével –, amelyről Markos is említést tesz visszaemlékezéseiben.

„Október 8. Kisgyuri jön. Kitűnő Szakasitshoz írott levele. Tömören leszögezi álláspontját, többek között megemlíti, hogy az ő, szentistvánosokból álló kis csoportja már régen tevékenyen működött, amikor a többiek még sehol sem voltak. Valóban így is van.”¹ Az idézethez hozzátartozik, hogy májusban a Magyar Front a Remete utcai Pallavicini-villában alakult meg, azon az egyeztető megbeszélésen, melyen ifj. Pallavicini György, gróf Dessewffy Gyula, Kovács Imre, Szakasits Árpád és Markos György volt jelen.

Pallavicini György bekapcsolódott az új, szociális irányultságú keresztény párt, a KDNP létrehozásába is. Az előzmények még 1943-ra nyúlnak vissza. A KDNP elődszervezete az 1943. augusztus 26-án, Apor Vilmos győri püspöki palotájában tartott titkos találkozón (melyen például Mindszenty József, akkor még zalaegerszegi apátplébános, is részt vett) megalakított Katolikus Szociális Népmozgalom (KSZN) volt – még nem párt, csupán öntevékeny és titkos társadalmi szervezkedés, mely azonban már egy későbbi pártalakulat csíráit is magában hordozta.

1943 őszére egyre nyilvánvalóbbnak látszott, hogy a keresztény értékek és érdekek védelme (ideértve a vallásszabadságot és az egyház szabadságának védelmét is) és a keresztényszocializmus társadalompolitikai programjának megvalósítása érdekében mégiscsak szükséges egy pártot szervezni. A KSZN szervezetileg is csatlakozni kívánt a náciellenes pártszövetséghez, a Magyar Fronthoz.

A püspöki karból sikerült megnyerni Apor Vilmos győri püspököt a párt szószólójának. A párt vezetője pedig Apor unokaöccse, Pálffy József lett.² A szerveződés elsősorban a KSZN tagjaira épült. Júliusban a szervezet vezetői Esztergomban tartottak titkos tárgyalásokat a pártalapítás mikéntjéről. A szűk körű, éjszakai összejöveteleken a mozgalom igazgatósági tagjain kívül csak Pálffy gróf és Pallavicini György vettek részt, utóbbi az ellenállási mozgalomban a legitimisták képviselőjeként.

A Magyar Front ebben az időben már csak koalícióképes pártokkal volt hajlandó hivatalosan is társulni. Ezért október 11-én Kovrig Béla (a KSZN főideológusa) és Pálffy ismét felkeresték Serédi Jusztinián hercegprímást, és kérték,

---

¹ Dessewffy Gyuláné feljegyzései 1944. április 26. – december 16. Macskásy Pál tulajdonában.

² Pálffy József (Görz, 1904. március 3. – Baden, 1988. július 11.) földbirtokos. 1933-tól a Keresztény Gazdasági Párt Győr vármegyei szervezetének az elnöke. 1939-től, a Magyar Élet Pártjának tagjaként, országgyűlési képviselő. 1944 áprilisában kilépett a kormánypártból, részt vett a KDNP szervezésében és egy ideig annak vezetője volt. A Magyar Front Intézőbizottságában is tevékenykedett. 1945 után átlépett a Polgári Demokrata Pártba. Emigránsként halt meg Ausztriában.

hogy a párttá alakulást is támogassa, amihez a főpap hozzájárult, ejtve ezzel az addigi rendszert támogató Egységes Keresztény Pártot. Hogy ez megtörténhetett, abban komoly szerepe volt Apor püspök rábeszélésének. Pálffy még egy aznap éjszakai titkos kihallgatáson átnyújtotta a Magyar Front memorandumát Horthy Miklós kormányzónak, melyben követelték a háborúból való kiszállást, és tájékoztatta, hogy a Front egy új koalíciós kormány alakítására készül.

A párt alakuló ülését 1944. október 13-án tartották. Ezen részt vett a csatlakozni kívánó Pallavicini György is, de végül, mivel az értekezlet nem fogadta el a királypárti, legitimista eszmék támogatását, visszalépett szándékától, s nem vállalt tagságot az új szervezetben.¹

1944. szeptember 11-én Pallavicini Antal a front aradi szakaszára került, ahonnan azonban már négy nap múlva sebesülten szállították fel a budapesti tiszti kórházba. Innen – saját vallomása szerint – október 15-én, a kiugrási kísérlet napján szökött meg, hamis papírokkal: „... megtudva, hogy a harcokszínen megtalálták a szökésre előkészített ruhámat, a kórházból... eltávoztam és illegálisan mentem” – írta 1949-ben.

A kiugrási kísérlet országos vonatkozásai, a Horthy–Tildy–Szakasits kapcsolatfelvétel és a történetek eseménysora ismertek.

A kormányzói proklamáció után Szakasits lakásán nagyobb társaság gyülekezett össze, a nagy nap eseményeiről tárgyalva. Szakasits Árpád később így emlékezett a történésekre: „... felhangzott a rádióban a vezérkari főnök apokrif üzenete a csapatokhoz, és még néhány óra múlva elhangzott a nyilas brigantik becstelen szöveg. Este a két fiatal Pallavicini rohant a szobába, hogy indulnak a Várba, hogy részt vegyenek az ellenállás megszervezésében. Én néhány sort küldtem velük fiamnak, hogy ha csak egy mód van rá, ériék el Kabók Lajost és próbálják leállítani hétfő reggelre a gyárakat.”²

A két testvér a szintén legitimista Pálffy Józseffel együtt – minden addigi ellenzéki állásfoglalásukat félretéve – éjfél előtt bebocsátást kért a várbeli záróvonalon. György Lázár Károly altábornagynak, a testőrség parancsnokának mutatta meg Szakasits levelét, aki azonnal úgy intézkedett, hogy azt el kell juttatniuk Hardy Kálmán altábornagyhoz, a folyamórság parancsnokához.

A három fiatal arisztokrata a Fiume Szállóba ment Hardyhoz, aki ott lakott. Átadva a levelet, a szomszédos ház pincéjén keresztül akartak távozni, azonban ott már németekbe ütköztek, így vissza kellett térniük. A tábornok Remetey ezredet, a folyamórság hírszerző osztályának főnökét bízta meg a levél továbbítá-

---

¹ A KDNP alakulásával kapcsolatban lásd: László T. László: *Egyház és állam Magyarországon 1919–1945*. Budapest, Szent István Társulat, 2005. 268–276. o. – Gergely Jenő: *A keresztényszocializmus Magyarországon 1924–1944*. Budapest, Typovent, 1993. 168–169. o.

² A földalatti Magyarország. In: *Tanúságtételek*. Visszaemlékezések a magyarországi munkásmozgalom történetéből 1941–1944. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1985. 373. o.

sával, aki egy Holubán Ferenc nevű katonát látszólag útnak is indított. A valóságban azonban Remetey és tisztársai ekkor már átálltak a nyilasokhoz és hamarosan letartóztatták Hardyt, majd a három fiatal legitimistát.¹

Pálffy később, mint országgyűlési képviselő, kiszabadult, akárcsak – fronton szerzett sebesülésének köszönhetően – Pallavicini Antal.² Györgyöt azonban – számos ismert arisztokratával egyetemben – Sopronkőhidára vitték, ahonnan november végén Dachaubá szállították.

A fiatal őrgrofot itt sem hagyta el vitalitása, melyre Szegedy-Maszák így emlékezik: „... szerzett valamilyen anyagi támogatást Szentmiklósy Andornak, Huszár Aladárnak és nekem. Mint beíratott teológus a papi blockba került... Amikor kórházba kerültem, többször meglátogatt, hozott valami élelmiszert, friss gyümölcsöt, ami óriási dolog volt. Dachauban is derűs volt, majdnem víg, biztatta, vigasztalta, nyugtatta az embereket.”³ És – ki tudja, honnan szerezte – Prohászkat olvasott. 1945. április 29-én élte meg a felszabadulást.⁴

Pallavicini György halála

Dachauból visszatérve azonnal belevetette magát a politikai életbe. Az újjászervezett legitimista mozgalmakhoz kapcsolódva fiatal és – ahogy Zichy-Czikánn Móric írja – „mondjuk, kissé baloldaliabb elemekből álló” főtanácsot kívánt szer-

---

¹ „A sorozatos árulások során talán a leghívtányabb volt az, amelyet a többi, fasiszta oldalra átpártolt fegyvernemek és csapattek között a honvéd folyami erők őrnaszádjaiban behajózott tisztek követtek el. De ezeknek a hajóknak a tisztjei, akik fegyvernemük létét köszönheték Horthy kormányzónak, akivel még egyenruhájuk is azonos volt és akihez honvédeskijükön kívül még fegyvernemük közös hagyományai is kötötték őket, már 15-én 18 órakor, Virányi Ferenc ezredes ezredparancsnok vezetésével megtartott tiszti gyűlésen a nyilasokhoz való átpártolás mellett döntöttek.” (Dezsényi Miklós: *ism.* 139–140. o.) – Vigh Károly helytelenül teszi az eseményt október 14-e éjjelére. (Vigh Károly: *Ugrás a sötétbe*. Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1984. 255. o.) – A történetekre lásd: Andrásy Borbála feljegyzése fiáról, ifj. Pallavicini Györgyről. Macskásy Pál tulajdonában. – Almásy Pál: *Sopronkőhidai napló 1944–1945*. Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1984. 298–299. o. – Gellért Gábor: *Lázás nyár 1944. március 19. – 1944. október 15*. Budapest, 1967. 99. o. – Bokor Péter: *Végjáték a Duna mentén*. Budapest, RTV – Minerva, 1982. 267–268. o. – Ifj. Pallavicini György feljegyzései a német fogságból. Gépirata Macskásy Pál tulajdonában.

² Pallavicini 1944 augusztusában került ki a frontra, ahol Arad térségében 10 nap múlva karlövést kapott. A kórházi kezelést követően pár hét szabadságra távozatott.

³ Szegedy-Maszák Aladár visszaemlékezése. Macskásy Pál tulajdonában.

⁴ Kiss Károly: *A két Pallavicini. Párhuzamos életrajzok I. Magyar Nemzet*, 1995. március 18. 18. o.

vezni. Kereste a kapcsolatot régi barátaival¹ és ismét életre hívta a Csütörtöki Társaságot, mely alkalmanként vita-összejöveteleket tartott. Egy ilyen ülésen vetődött fel annak ötlete, hogy György keressen kapcsolatot a Belgiumban élő Habsburg Ottóval.

Pallavicini kijutását és kapcsolatteremtését nagyban segítette az, hogy igen jó viszonyban volt az angol és a francia követséggel. Már az 1944-es ellenállási mozgalomban, majd a tábor felszabadulása után Dachauban is szoros szálak fűzték nyugati tisztetekhez, illetve a volt lágerbe látogató amerikai hírességekhez. Zichy-Czikánn szerint későbbi vesztét is feltehetőleg az okozta, hogy francia vagy angol kémszervezetek hírszerzési megbízásait teljesítette. Párizsban pl. gyakori vendége volt Duff Coopernek, Nagy-Britannia ottani nagykövetének.

Ebben az időben már Mindszenty bíboros környezetéhez tartozott, aki második római útján, állítólag, vatikáni követté akarta kineveztetni (az NKVD-nek talán ezért is kellett őt eltüntetnie a magyar közéletből).

Az 1945-ös választások után, Ottóval való első találkozása előtt, György tárgyalta a primással és a legitimista mozgalom több vezetőjével. Baranyai Jusztin állítólag azt üzentte vele a trónörökösnek, hogy a legitimista gondolat, ha gyengén is, de képviselve van a nemzetgyűlésben, és ajánlotta egy önálló párt létrehozását. Pallavicini ezután utazott ki Steenockerzeelbe. Kezdeményezésére rendezték meg 1945 őszén az úgynevezett Ottó-vacsorát, ahol csoportjának tagjai mellett megjelentek a hazai legitimizmus vezető képviselői is. Második külföldi útjára 1946 áprilisában került sor. Kiutazása előtt ismét konzultált a mozgalom vezetőivel.

Édesapja halála után a Hazai Fésűsfonó- és Szövőgyár képviselőjeként (a vállalat akkor már szovjet tulajdonban volt) előbb Németországba utazott, hogy a cég elhurcolt berendezéseinek ügyében tárgyaljon az amerikai és brit megszállók illetékeseivel. Küldetését sikerrel teljesítette, és ezt követően ment tovább Belgiumba, ahol felkereste Habsburg Ottót.²

---

¹ Szegedy-Maszák szerint: „'45 őszén még egyszer összejöttünk, de akkor már közöttünk is voltak demarkációs vonalak, amelyeket Keszthelyi Nándor formulái éppen úgy nem tudtak eltüntetni, mint Pallavicini György néha maliciózus, de mindig derűs és helytálló megjegyzései. Feszélyezetten éreztük magunkat, a létszám sem volt teljes, elég hamar széteszlottunk, egy kissé melankolikus és kesernyés hangulatban. Azt hiszem, ugyanez lett a sorsa a többi hasonló baráti körnek, amelyből a háború alatt oly sok volt Budapesten, és amelyek nagy része azután széttöredezett, amikor érintkezésbe került a háború utáni világ kemény valóságával.” (Szegedy-Maszák Aladár: *Az ember ősszel visszanéz...* Egy volt diplomata emlékirataiból. Budapest, Európa Könyvkiadó – História, 1996. 105. o.)

² Kiss Károly: A két Pallavicini. Párhuzamos életrajzok II. *Magyar Nemzet*, 1995. március 20. 14. o.

Amikor néhány hét múlva visszaérkezett, Csekonics Iván lakásán – egy írásos feljegyzésben, melyet később Baranyai Jusztinnak adott át – továbbította Ottó azon üzenetét, mely szerint a magyarországi legitimistáknak nem önálló párt létrehozásán kellene fáradozniuk, hanem egy olyan tömörülés létrejöttét segítsék elő, mint amilyen az osztrák Volkspartei, a francia MRP vagy az olasz Kereszténydemokrata Párt.

Györgyöt már második útja előtt és után is többen figyelmeztették, hogy maradjon külföldön, mert itthon az NKVD emberei keresik. Jellemző rá, hogy hazatérése után megjelent az Andrassy út 60-ban, megkérdezni, hogy mit akarnak tőle a szovjet hatóságok. Másnapra ígérték neki a választ. Május 6-án, minden rábeszélés ellenére, megint elment a rossz hírű épületbe, és amikor onnan kilépett, az NKVD nyomozói egy autóba tuszkolták és elszállították.¹

Pallavicini György későbbi sorsáról csak Németh Sándornak, az egykori neves sportolónak 1957-ben adott nyilatkozatából értesülünk: „1946. év augusztus 19-én az Orosz MVD elfogott és a budapesti (Vilma királynő út 33.) központi zárkájába csukott. A szemben lévő zárkában volt elhelyezve őgróf Pallavichini [sic!] György. Kb. egy hét után a reggeli mosakodásnál beszéltem először Gyurival, majd később minden alkalmat kihasználtam, hogy beszélhessek vele. Ezekből a beszélgetésekből tudtam meg, hogy őt 1946. május első napjaiban az Andrassy út 10. számú ház előtt egy orosz autóba világos nappal (du. 3 órakor) belökték és bevitték a Vilma királynő út 33. szám alatti fogdába. A vád az volt ellene, hogy II. Ottó magyar király megbízása alapján a Magyar Legitimista Párt vezetését folytatja és szervezkedik a kommunista párt és egyben az orosz megszállók ellen. Beszélgetéseink alatt többször panaszkodott nekem Gyuri arról, hogy a kihallgató orosz tiszt (Sefcsenko őrnagy) brutális módszerekkel (vonalzóval verte a fejét) akarja vallomásra bírni.

1946. október 16-án reggel elszállították Gyurit a Vilma királynő útról a Conti utcai gyűjtőbörtönbe, ahonnan pár hét után egy nagyobb szállítmánnyal Lembergbe vitték. Az amúgy is gyenge szervezetű ember ott kórházba került egy dr. Fatán János nevű kárpátaljai (munkácsi) orvos segítségével. Hosszú hónapok múlva tudott Gyuri ismét lábra állni. 1947 tavaszán egy nagyobb politikai fogolyszállítmánnyal Szverdlovszkon keresztül az észak-szibériai Teised-lak nevű büntetőtáborba szállították, ahol építkezési munkák folytak. Rövidesen ismét kórházba került, és többé nem tudta magát összeszedni. Rettenetesen lesóványodva (csont és bőr) láttam viszont (ti. én 1949. június végén kerültem Kalemárról Teisedbe) a teisedi kórházban, nem evett, hiába kérte őt az orvos, hiába fenyegette őt az MVD-s tiszt, halkán közölte velünk, hogy nem találja értelmét

---

¹ ÁBTL V-700/2. 24-34., 137-140. o. – Zichy-Czikánn Móric visszaemlékezése. Macskásy Pál tulajdonában.

annak, hogy tovább kínlódjon, és különben sem fogad el még orvosi segítséget sem gazemberektől.

Odaérkezésem után kb. 3 hétre annyira leromlott az állapota, hogy már Ő is érezte a közeli véget. Megkért arra, hogy ha egyszer hazakerülök, keressem fel édesanyját és közöljem vele a következőket: 'Anyám, a halálom napján mondasson misét az én királyomért és a lelki üdvömért! Értse Reward angol kapitányt¹ halálomról! Minden anyámé, ami engem illet a családi vagyonból.' Még két napig élt, és hiába volt minden kísérlet az orvosok részéről, 1949. július 21-én reggel 4 órakor meghalt. Kb. éjfél tájban suttogott utoljára néhány szót: 'Anyám... Istenem... Király... szabadítsd meg uram őket!' – utána már csak értelmetlen szavak hagyták el száját..."²

1995-ben azonban egy pontosabb adat is előkerült a szovjet archívumokból az idősebb Pallavicini testvér haláláról. Dr. Nanofszky György akkori moszkvai nagykövet megkeresésére az orosz hatóságok azt a választ adták, hogy Pallavicini György Jekatyerinburgtól (a volt Szverdlovszktól) 300 kilométerre, a turinszki kerület Szaragulka nevű települése mellett, a hajdani Vosztok-Urallaga büntetőtáborban hunyt el, 1948. május 27-én, tüdőtuberkulózisban.³ Ez az információ – amennyiben a valós tényeket tükrözi – megkérdőjelezi Németh Sándor (egyébként hihető) előadását.

Antal október 15. utáni tevékenységéről ismét csak Dessewffy Gyuláné naplójában találunk néhány sort: „Október 27. Találom nálunk Antalt és Hans Bentincket,⁴ nagy konferencia. Végre sikerült összekombinálni őket. Most már rajtuk múlik, hogy Hans és az angol tiszt (Howey), Antal és a műegyetemi csoport miképpen tudnak kooperálni, nem Antalon fog múlni, ha lassan sikerül, amilyen fiatal, olyan kis kemény legény.”

„Október 28. Jön Antal és Odescalchi Pál, összehozta az angol tisztet és a hollandokat Tóth Pistával. Bennünket villámcsapásként ér Antal megjegyzése, hogy Tildy és Szakasits ma indulnak repülőgépen Moszkvába. Ez most már Lipótmezőn túlsz. Mindenki megy Moszkvába? Túl sok a duma, túl sok a zűr. Hogy legyen ebből eredmény?”

---

¹ Reward a budapesti angol követségen dolgozott. Az ÁVH szerint az Intelligence Service rezidense volt.

² Németh Sándor 1957 elején került ki Ausztriába. Bécsben, 1957. január 4-én, a Pallavicini család feje, őrgrof Pallavicini Alfonz előtt tette meg az idézett nyilatkozatát. Másolata Macskásy Pál tulajdonában.

³ Kiss Károly: A két Pallavicini. Párhuzamos életrajzok I. *Magyar Nemzet*, 1995. március 18. 18. o.

⁴ Johannes Adolf Baron Bentinck holland katonatiszt, aki egy német hadifogolytáborból szökött Magyarországra.

Gudenusék szerint a további ellenállásban mint a Bajcsy-Zsilinszky Endre és Kiss János vezette ellenállási mozgalom katonai csoportjának összekötője vett részt. Édesanyja szerint a szervezkedés felszámolása után „az angol BBC következő felhívása és biztatása a magyar csapatok megadására és édesapja tanácsára Antal elhatározta, hogy lemegy az Alföldre és elfogatja magát. Ötödmagával, katonai menlevéllel, el is indult, de nem adatott megfelelő alkalom, így visszatért. A helyzet mind tarthatatlanabb lett. Végre [november 30-án – a szerző] egyedül lement Dombóvárra. Ott egy ismerős házában töltötte az éjszakát és hajnal felé arra ébredt, hogy orosz katonák dúlták a házat. Gyalog, mezítláb hajtották Pécsig. Útközben, a bakócai állomáson megkért valakit, üzenjenek be a faluban lakó nagybácsijának, Majláth Györgynek, hogy ő tudassa velünk: minden rendben van. Ezt az üzenetet félév múlva kaptuk meg.”¹

Fogságban, szabadon

Pallavicini Antal – későbbi önéletrajza szerint – 1945. április 23-ig Temesvárott volt fogságban. 1945. január 1-jén jelentkezett az 1. Önkéntes Magyar Hadosztályba. „Itt az önként átállt csapatrészekből megalakult egy önkéntes hadosztály, mely jobb ellátást, ruházatot, elhelyezést, a városban korlátlan mozgást és kiképzést kapott. Itt zászlóaljparancsnoki beosztást kaptam.”² Itteni életének csupán egyetlen hihető momentumára sikerült rábukkannunk: a kézzel írt „hadosztályújság” első, január 12-ére keltezett száma beszámolt a fiatal parancsnok „nemzetpolitikai” előadásáról. „Az egyik legutóbbi tiszti gyűlés alkalmával őrnagy Pallavicini hadnagy érdekes előadás tartott az október 15-i történelmi eseményekről, az előzményekről és arról, ami a Szálasi-kormány működése előtt történt a kulisszák mögött. Előzőleg Szigethy Zoltán százados, hadosztályparancsnok hangsúlyozta az új Magyarország, az új hadsereg demokratikus rendszerének fontosságát, majd átadta a szót Pallavicini hadnagynak, aki nemcsak szemlélője, de aktív résztvevője is volt az ellenállási mozgalomnak.

Történelmi visszapillantással kezdte és vázolta, hogy a germán és szláv nyomás között Magyarországra nézve mindig a germán nyomás volt az erősebb. Az előadó végigment az 1914–18-as világháború magyar politikáján. Erősen bírálta Gömbös politikáját, aki a parlamentben a porosz militarizmus felé vezette a nemzetet. Ugyancsak a külsőségekre sokat adó Gömbös volt az, aki a tengelyhatalmak mellé állította Magyarországot. Megemlítette Teleki tragikus szerepét, igyekezetét, hogy megállítsa a nemzetet tragikus útján. Ezután a magyar fegyverszüneti tárgyalások kulisszatitkairól mondott el az előadó érdekes részleteket, amelyek jórészt újdonságként hatottak. Horthy Miklós kormányzó szerepét

---

¹ Andrássy Borbála feljegyzése fiáról. Másolata a szerző birtokában.

² Az önéletrajz leelőhelye: MHKI Tiszti személyi anyagok. Pálinkás (Pallavicini) Antal.

tárgyilagosan bírálta el, és kiemelte azt is, hogy hol hibázott a kormányzó. Érdekes újdonságként hatottak azok a közlések is, amelyek a Szálasi-kormány működése alatt megindult földalatti szervezkedésről szóltak, üldözött politikusok és magas rangú katonák vezetésével. Magyar Frontnak nevezték azt a mozgalmat, melynek vezetőségét a Gestapo sajnos elfogta, s így ... felszámolta. Ez vezette a mozgalomban résztvevő előadót is arra, hogy a fővárost elhagyja, és mielőbb igyekezzen csatlakozni a Vörös János vezérezredes által szervezett új magyar hadsereghez.¹

Az előadó kiemelte még a Szövetséges Hatalmak határtalan jóindulatát, amellyel megengedték, hogy Magyarország részt vehessen a számára elvesztett háború utolsó felvonásában. Felhívta minden magyar tiszt figyelmét csatlakozásának jelentőségére, s végül a magyar demokrácia jövőjével fejezte be előadását. Az előadó végig nyugodt, szenvedélytelen hangon beszélt. Láthatóan ... [olvaszhatatlan rész – a szerző] került a szenvedélyes kitételeket. Az előadás így is kitűnően megfelelt felvilágosító és oktató céljának.”²

Mivel a csapat nem került felhasználásra, ezért 1945. április 23-án a Fekete-tenger melletti Nyikolájevbe, az NKVD 126. sz. („Martin”) lágerébe szállították őket. Itt – körülbelül még egy hónapig – a hadosztály megtartotta különleges helyzetét, szervezetét, majd feloszlatták. Időközben Pallavicini vesebajjal kórházba került. Felgyógyulása után önként jelentkezett munkára. Először szovhoz-rigádvezető lett, mintegy hetven ember parancsnoka. Később a lágerkórház részlegparancsnokságával bízták meg, és a kultúr csoportot szervezte.

1946. február közepén a szovjet táborparancsnok és „egy tiszt” látogatta meg őt: „Már régóta figyelnek és megállapították, hogy eleget tesznek a magyar kormány kérésének”, azaz – Szakasits Árpád személyes közbenjárására – külön parancsra hazaengedik. „A külön kikérés oka az volt, hogy 1944 őszén Szakasits Árpád pár napig az én szobámba volt elbújva a nyilasok és németek elől, és ezt viszonzta” – írta később önéletrajzában. 1946. február 23-án érkezett meg Budapestre.

---

¹ Vörös János (1891–1968) tüzértábornok, vezérkari főnök, honvédelmi miniszter. A KuK-hadsereg és a magyar honvédség kötelékében is szolgált, 1919-ben a Vörös Hadsereg tisztje. 1921-ben hadiakadémiát végez, később főként vezérkari beosztásokat kap. 1943 novemberétől a II. hadtest parancsnoka, 1944 áprilisától vezérkari főnök. Részben az ő határozatlansága miatt hiúsul meg Horthy kiugrási kísérlete. A nyilasok beosztásából felmentik, hamarosan átmegy a szovjet csapatokhoz. 1944. december 12. és 1945. november 15. között az Ideiglenes Nemzeti Kormány honvédelmi minisztere, 1946 februárjáig vezérkari főnök. 1949-ben az amerikaiak részére végzett kémkedés vádjával letartóztatják, a következő évben életfogytiglani börtönre ítélik. 1956-ban szabadon engedik, ezután visszavonultan él 1968-ban bekövetkező haláláig. 1992-ben a Legfelsőbb Bíróság megsemmisíti az ellene hozott ítéletet.

² *Tábori Híradó*, 1. szám. 4. o. Fénymásolata a szerző birtokában.

Az akkor már vezérőrnagy Almásy Pál a következő nyilatkozattal igazolta őt: „Rövid szolgálati ideje miatt új beosztásában még nem volt elbírálható, de az ellenállási mozgalomban vállalt szerepe alapján feltétlenül biztos, hogy minden tekintetben kiválóan meg fog felelni. Demokratikus gondolkozása, szociális érzése vitán felül áll.” Az igazolási procedúra után, március 1-jei időponttal a felszerelési csoportfőnökséghez osztották be.¹

A visszatért fiatal Pallavicini azonban már nem az ifjú őrgrof volt: „Hadifogságban az első perctől kezdve nem tagadtam származásomat, és ennek kapcsán esett meg bennem az a fordulat, melyet azóta mindig érzek, hogy a szocialista társadalomban az embert munkája, értéke szerint becsülik meg, és nem nézik származását. Ezt tapasztaltam a fogság egész ideje alatt, akkor, amikor egyenlően kezelték a többiekkel, majd később munkám, aktivitásom arányában bíztak rám bizalmi feladatokat és soron kívül haza is engedtek. Megtanultam a munka és a felelősség érzését. Megláttam a szocialista társadalom igazságos, egymást segítő és megbecsülő berendezkedését. Összehasonlítva ezt régi életemmel, megesett bennem az az elhatározás, hogy hazajöve elhatároljam magam volt társadalmi osztályomtól, családomtól, ismerőseimtől, baráti körömtől” – olvashatjuk a meglepő sorokat a már többször idézett önéletrajzban.

Boroviczeny Károly György így írja le a változást: „Nem tudom, de mindenesetre meggyőzték. Véletlenül Almásyéknaál voltam, amikor Anti, a hadifogságból frissen szabadulva, befutott... Közölte, meggyőződéses kommunista lett, tovább szolgál a népi hadsereg tisztjeként, építeni akarja a szocialista Magyarországot! Hosszasan vitatkoztunk vele, de marxista-leninista felfogása őszintének és megingathatatlanak bizonyult. Büszkén utalt nagybátyjára, Károlyi Mihályra.”² „A fiatal őrgrofnak tetszett a világ arisztokraták nélkül” – írja róla visszaemlékezésében HáY Gyula.³

Visszaérkezésekor unokafivére, Pallavicini Károly, éppen az ország elhagyására készült. A Magyar Nemzet újságírójának 1995-ben így emlékezett vissza utolsó találkozásukra: „Szinte látom az arcát. Ártatlan szemét rám szegezve, szelíd hangon ezt mondta: ‘Csak nem képzeled, hogy elhagyom a hazámat? Inkább soha semmim ne legyen! Én katona vagyok, itthon kell maradnom!’”⁴

Az elkövetkező néhány év története a Pál linkás-rejtély leghomályosabb időszakáa.

Apjával már nem találkozhatott, mert az 1946 januárjában elhunyt. Pál linkás, egyik 1957-es vallomása szerint, ebben az időszakban távolodott el családjától.

---

¹ ÁBTL V-103459. 258-266. o.

² Boroviczenyi Károly György ismertett levele.

³ HÁY Gy. 1990. 430. o.

⁴ Kiss Károly: A két Pallavicini. Párhuzamos életrajzok I. *Magyar Nemzet*, 1995. március 18. 18. o.

1947. május 24-én Budapesten feleségül vette Székely Juditot, egy erdélyi származású pénzügyminisztériumi osztálytanácsos lányát, akitől hamarosan megszületett fia, András. „Ezzel megtettem az első lépést, családom így önmagától lassan leszakadt tőlem” – írta 1949-ben.¹ Hamarosan (talán csak a külvilág számára?) teljessé vált a szakítás. Az ekkor készült életrajz kegyetlen mondatokat őrzött meg: „Anyám... Népi demokráciánkba beilleszkedni nem tud és nem is akar... György... a Szovjetunióból visszatérve csak egyszer találkoztunk futólag ... számára... azelőtt sem voltam megbízható... Ede... Politikai semlegességét továbbra is megtartotta, fejlődésképtelen... Ennek tulajdonítom, hogy 1949. június 1-jével állásából elbocsátották. Még talán nem ellenség, de hamarosan azzá lesz, és előbb-utóbb nyugat felé fog távozni akarni... Teodóra... A napokban kivándorló-útlevelet kapott, a közeli hetekben menni készül. Véleményem szerint csak menjen, belőle hasznunk úgysem lesz... Anyámmal és testvéremmel nem érintkezem. Velük való kapcsolatom ellenséges.” Anyjával 1950-ben találkozott utoljára.

Andrássy Borbála, akit 1951-ben kitelepítettek Budapestről, egészen 1956. november végéig – Olaszországba településéig – semmit sem tudott fia forradalom alatti magatartásáról. Naplójából idézzük az Antalra vonatkozó sorokat: „Ebédre Judithoz mentem [Pálinkás első feleségéhez – a szerző] – írta 1956. október 21-én –, aki egyedül volt. Megkérdeztem, odaadta-e a levelet... de ő azt mondta, elfelejtette... azonban kilátásba helyezte, hogy nemsokára újra eljön, akkor majd odaadja neki... most Rétságán állomásozik, a második felesége vele van, és ott kapott alkalmazást a tanácsházán... A helyzet oly nehéz. Mit tudom én, mi történt, miért kellett Antalnak megtagadnia a múltját. Nem hozom-e bajba? Másrészt nem szeretném, hogy valami félreértés, félremagyarázás folytán mind nagyobb legyen a szakadék közöttünk.”

Október 26.: „Gondolataim Antalra fordultak. Mit csinál? Hol van?”

November 5.: „Gondolataim folyton Antalra térnek vissza. Mi van vele? Hol van?”

November 13.: „Judith semmit sem tud Antalról.”

November 21.: „Próbálok aludni, de nem megy. Mi van Antallal? Igaz-e, hogy csatlakozott a forradalomhoz? És most mi lesz vele? Bárcsak segíthetnék neki vagy rajta! De nem lehet. Csak ártnék neki. Vállalnom kell a haragos arisztokrata anya szerepét renegát fiával szemben. Ha neki ez jó, vállalom.”

November 25.: „Befutott Sándor, a legfiatalabb Pallavicini fiú, egy olasz újságíróval... A nyakamba borult és elmondta, hogy Antal fényképe megjelent egy olasz képeslapban, amint a primással beszél. Kérdezte, hogy én tudok-e valamit Antalról. Ő azt hallotta, hogy látták volna Rohoncnál átmenni a határon. Mondtam, hogy én nem tudok semmit. – Ő is kijött volna? Hála Istennek! Akkor minden rendben van. Hol van a lap a fényképpel? Kerestük. Nem találtuk.

---

¹ ÁBTL V-103459. 258–266. o.

Valaki elrakta. Sándor reméli, hogy Antal minden percben befuthat. Ha ugyan igaz, hogy kijött. Egyedül? Családdal? Kavarog a fejem.”

November 26.: „Maricához menet megvettem a Wiener Kurirt, és abban Antaltól írnak. Ő szabadította ki Mindszentyt. Útközben találkoztam Boroviczényivel, akinek megmutattam a cikket. A soproni Szent Imre Kollégiumban két éven keresztül Antal iskolatársa volt. Ő is örült. Hála Isten, most mindent jóvátett – mondta.”¹

Andrássy Borbála minden követ megmozgatott, hogy híreket szerezzen két fiáról. 1948-ban – György ügyében – még Rákosiig is eljutott, de Németh forradalom utáni jelentkezéséig csak hírfoszlányokat sikerült megtudnia. 1951 májusában – kitelepítése napján – keserű szavakkal válaszolta az őt kérdező ávosoknak: „Legidősebb fiam, Gyuri 5 év óta Szibériában, ha még él. Thyra leányom Olaszországban van férjénél (Ede fiamat kihagyom, mert ő '49-ben kiszökött, jobb róla nem beszélni). Antal fiam itt szolgál a demokrácia hadseregében. – Milyen rangban? – kérdezi az egyik. – Őrnagy. – Hol van? – Azt nem tudom...”²

Pallaviciniből Pálincás

Minden adatunk arra vall, hogy az új eszme valóban megszedítette az ifjú arisztokratát. Olyannyira, hogy még 1946-ban a HM Katonapolitikai Osztályán önként tett bejelentést arról a katonatársáról, aki a Mindszenty bíboros környezetéhez tartozó tisztekkal akarta összehozni őt. Az osztály K. 2. fedőszámú nyomozója 1946. május 25-én a következőket jelentette: „... megjelent nálam őrgrof Pallavicini Antal főhadnagy, aki a HM anyagi csoportfőnökségén szolgál. Nevezettel együtt szolgáltam, és tekintettel arra, hogy orosz fogságban tanfolyamot is végzett, igen alkalmas arra, hogy részünkre dolgozhasson... Nevezett jelentette, hogy a mai napon, a HM folyosóján megállította Berta Lajos³ római katolikus lelkész ezredes, a Ludovika Akadémia volt lelkésze. 'A hercegprímás úr mindnyájatok után érdeklődik' – mondta neki és megkérte, hogy breváriumának végére írja fel a nevét és a lakcímét. Ott már több név szerepelt, melyeket nem volt alkalma elolvasni, azonban látta, hogy Szeloczki István nyugatos elbocsátott hadnagy is beírta nevét ugyanoda... Berta felkérte, hogy lakásán (Fürj u. 6 szám alatt) bármikor keresse fel... Pallavicini megmondta, hogy szovjet fogságban volt, mire Berta így szólt: 'Nem baj, annál jobb, még ők is lesznek fogságban.'

---

¹ ANDRÁSSY B. 1990. 229., 238., 252., 259., 266., 275–276. o.

² ANDRÁSSY B. 1990. 14. o.

³ Berta Lajost (Tamási, 1891. október 9. – Székesfehérvár, 1969. november 5.) később 15 év börtönre ítélték. 1956 júliusában fölmentették hátralévő büntetésének végrehajtása alól. (HETÉNYI VARGA K. 1992. 327. o.)

Utasítottam Pallavicinit, hogy ezt a kapcsolatot folytassa, és jelentéseit személyesen lakásomra juttassa el...¹

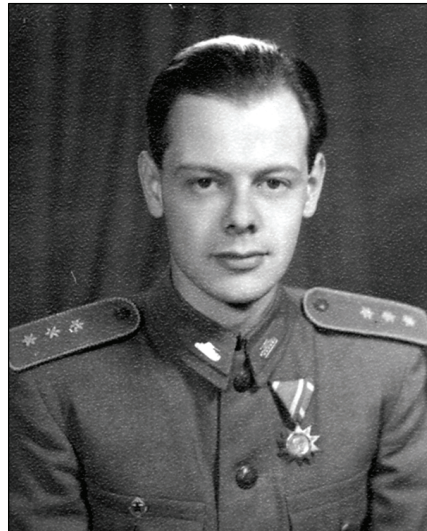
A fenti történet megértéséhez vissza kell utalnunk Antal bátyjának, Györgynek a sorsára, akit éppen ebben az időben, 1946. május 6-án tartóztatott le az NKVD. A hír nyilván a fiatalabbik Pallavicinit is óvatosságra intette. Berta jelentkezését akár „tesztelésnek”, provokációnak vélhette.

A „Katpol” befogadta az ifjú őrgrofot. Ettől kezdve Pallavicini Antal jelentéseivel szolgálta a katonai elhárítást. Az utasításnak megfelelően felkereste Bertát, aki közölte vele, hogy a volt ludovikás tiszteket szeretné összefogni, s kérte őt, hogy segítse ebben. Végül elmondta, hogy két hete Mindszenty hercegprímásnál járt.

Bertát ezt követően megfigyelés alatt tartották, hamarosan azonban egy másik tiszttel, akit Pallavicini mutatott be neki.

Őt a Magyar Társaskör felé irányították, „mivel annak összes alapító tagját közelről ismeri és a körnek bátyja is tagja...” Tartótisztje az Ullmann család² baráti körének megfigyelésére is igénybe vette (pl. Mac Clean, az amerikai misszió orvos ezredese, Stirling angol követségi titkár, ifj. Bethlen István, Szüllő Géza, gróf Fetetich Ernőné, Darányi György és felesége fordultak meg gyakran az Ullmann-villában).

1946. június elején Nagyistók István, a HM anyagellenőrző osztályának rajzolója látogatta meg őt, és egy meghívót adott át neki a Kiszgazdapárt frakcióülésére. „Pallavicini megígérte, hogy elmegy, azonban azt mégsem tette meg, amiért megróttam és utasítottam, hogy tegye ezt jóvá azzal, hogy a következő ülésen részt vesz” – olvashatjuk a tartótiszt jelentésében. Pallavicini azt a feladatot kapta, hogy lépjen be a HM kiszgazda frakciójába és a Magyar Társaskörbe, illetve továbbra is látogassa Ullmannékat. Az őrgrof valóban jelentkezett is az FKGP-be, azonban tagságát nem véglegesítették, mivel a párt helyi szervezetében úgy tudták, hogy SZDP-tag, és ezt ellenőrizni akarták.

Pallavicini Antal százados 1949-ben, szíve felett a Magyar Szabadságért Érdemrend bronz fokozatával

---

¹ ÁBTL A-2126/13.

² Ullmann György (Budapest, 1891. augusztus 6. – Köln, 1961. március 21.), a MÁH alelnök-vezérigazgatójának családjáról van szó. Pallavicini Antal hosszú időn át udvarolt Ullmann lányának, Erzsébetnek.

1947 elejétől egyre inkább a hadsereg vonalán, szolgálati helyén foglalkoztatták. Ekkor (egészen 1950-ig) az ellenállás ismert személyiségének, Beleznay István¹ vezérőrnagy, anyagi főcsoportfőnöknek volt a segédtszjtje. Még ugyanabban az évben felvételét kérte a Magyar Kommunista Pártba, és a Honvédelmi Minisztérium III. alapszervezetének a sajtófelelőse lett.

1948-ban háború alatti tevékenységéért megkapta a Magyar Szabadság Érdemrend bronz fokozatát. Az ellenállási juttatás címén kapott 130 holdat – ingyenesen – a magyar államnak ajánlotta fel.

Beszervezésének nyilatkozattal történő megerősítésére 1949. február 26-án került sor.²

1950-ben az állambiztonság így jellemezte Pallavicinit: „Beszervezésére egy családja ellen tett bejelentése alapján történt. E bejelentésével a rendszerhez való ragaszkodását dokumentálta úgy, hogy a beosztásában előforduló, vagy a főnökével kapcsolatos eseményekről tájékoztatást ad. Később, amikor személyét területi előadóhoz csatolták, munkája már irányított lett, jelentései a megadott személyekről szóltak, és a találkozás is rendszeressé vált. Feladatát körültekintéssel és alaposan látta el. A találkozók pontosan megjelent. Jelentései csak közvetlen környezetére szorítkoztak, mert származása miatt az emberek tartózkodnak tőle... Összevetve politikai magatartását és végzett szakmai munkáját, minőségi bizalmi egyénként foglalkoztatni javaslom.”³

Hálózati munkája 1950 júliusáig követhető. Ebből az időből származó jelentései – egy későbbi elemző szerint – „általánosak, különböző hangulati jelenségekkel, katonai, szakmai rendellenességekkel foglalkoztak. Operatív értékkel az esetek döntő többségében nem bírtak.”⁴ Ez a néhány mondat is jelzi, hogy eb-

---

¹ Beleznay István (Budapest, 1909. július 13. – Budapest, 1950. augusztus 19.) honvédtábornok. 1931-ben avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián. 1944 novemberében csatlakozott Kiss János altábornagy ellenállási csoportjához. 1947-ben tábornokká léptették elő, 1950. áprilisában a székesfehérvári hadtest parancsnokává nevezték ki. 1950. május 20-án az ÁVH letartóztatta. Kivégezték.

² ÁBTL A-2126/13. 7. o. A nyilatkozat szövege: „Én, becsületszavamra és lelkiismeretemre fogadom, hogy a Magyar Köztársaság legfontosabb államvédelmi szervének, a HM Katonapolitikai Csoportfőnökségnek minden erőmmel és tudásommal a legjobb tudásom szerint segítségére leszek a reakció ellen folytatott harcában. Kötelezem magam, hogy a kapott parancsokat a legnagyobb lelkiismeretességgel fogom végrehajtani. Tudomásul veszem, hogy már a legkisebb indiszkréción vagy parancs-nemteljesítés is a legsúlyosabb büntetést vonja maga után. A köztem és a fenti szerv között jelen nyilatkozatommal létesült megállapodásról senkinek, még a legközelebbi hozzátartozóimnak sem fogok szólni. Isten engem úgy segítjen! Budapest, 1949. február 26-án. Pallavicini Antal”.

³ ÁBTL „Zárt” IV/1. 10. o.

⁴ Uo.

ben az időszakban komoly változás következett be Pallavicini életében, tevékenységének értékelésében.

Neve már 1949-ben felmerült egy kémkedési ügyben.

Pallavicini Antal őrnagy

Az államvédelem 1949 elején több „kémgyanús személyt” is letartóztatott. Kettő is azt vallották, hogy egyik feladatuk – állítólag – az lett volna, hogy szervezzék be Pallavicini Antalt.¹ Az ügynek azonban – ismeretlen okból – egy ideig nem lett következménye.

1950 májusában az ÁVH nyomozói őrizetbe vettek számos, az ellenállásban, illetve a hadsereg háború utáni újjászervezésében vezető szerepet játszó, magas rangú tisztet, köztük Beleznay Istvánt is. Az ügy később a „tábornoki per” vagy Súlyom és társai per néven vált ismertté. A Súlyom-perhez több kisebb, katonák elleni eljárás is kapcsolódott. Ilyen volt a Kővágó József és társai elleni eljárás, melynek vádlottja volt Almásy Pál is, Pallavicini Antal régi ismerőse.

Almásyt 1950. május 30-án tartóztatták le. Kihallgatása azonnal megkezdődött. A nyomozók másnapra, május 31-ére keltezték azt a kihallgatási jegyzőkönyvet, amely először említi Pallavicinit.

Ebben Almásy „elismeri”, hogy már az 1930-as évek óta kapcsolatban állt az angol kémszervezetekkel. Berlini katona-diplomáciai szolgálata alatt szervezték be (akárcsak a szintén Berlinben tartózkodó Hardy Kálmánt – teszi hozzá). Az

---

¹ Nem tudjuk, hogy valódi megbízatásról volt-e szó vagy – mint számos más esetben – egy koncepciós vallomásról.

angolokkal a közvetlen kapcsolatot 1944 októberében vette fel ismét. „Ekkor Pallavicini Antal főhadnagy hozott össze az angolszász kémszervezet embereivel. Ő elvitt magával az Üllői út 71. számú házba, ahol Németországból szökött holland tisztek laktak. E tisztek közül az egyik az angol kémszervezet ügynöke volt, és ez összehozott egy angol kapitánnyal.”¹

Az ügy koncepciójára jelleget, a kihallgatottakkal szembeni fizikai erőszak miatt az elmondottakat erős fenntartással kell kezelniük.² Különösen kétségesek azok az állítások, amelyek a kémtevékenység beismerésére, illetve az angol titkosszolgálatval való érintkezésre utalnak. (Természetesen a németellenes ellenállásban szövődhetnek ilyen kapcsolatok is.)

Almásyt 1950. július 4-én ismét kihallgatták, ezúttal azonban már kizárólag Pallavicini Antallal kapcsolatban. A vallomás elején a környezetéhez tartozó „németellenes tisztek” felsorolását kérték tőle. Almásy – legalábbis a jegyzőkönyvben ezt rögzítették – Balácsi Miklós, Beleznyay István, Tóth István, Nagy Jenő, Kiss János, Tartsay Vilmos, őrnagy Pallavicini Antal, Sólyom László, Révay Kálmán, Kővágó József és Pálffy György nevét említette. A felsoroltak részben az 1944-es katonai ellenállás mártírhalált halt vezetői, részben pedig azok a katonatisztek voltak, akiket később a tábornokok elleni perekben halálraítéltek.

Idézzük Almásy „tanúvallomásának” további részét: „... polgári vonalon pedig Dessewffy Gyula. A polgári vonal összeköttetésben állt az angol titkosszolgálatlal... A mi katonai csoportunkban a legitimista beállítottságú Pallavicini Antal közölte velem, hogy már hosszabb idő óta kapcsolatban áll az angol titkosszolgálatlal, ezenkívül Hardy Kálmánnal, aki szintén angolszász ügynök volt.

Ekkor tudtam meg, hogy Pallavicini a családjával együtt bújtatta Szakasits Árpádot 1944. március 19–október 15-ig. Pallavicini szovjet fogságból került vissza és visszatérése után ő mondta el nekem, hogy Szakasits Árpád hozatta őt vissza hadifogságból. 1946 nyarán én vettem vissza Pallavicinit a honvédséghez, és úgy tudom, hogy mint őrnagy egy páncélos alakulat parancsnokaként is szolgálatot teljesít.

1944 novemberében Pallavicini ajánlatot tett, hogy lépjek én is személyes összeköttetésbe az angol titkosszolgálatlal, akik támogatni fogják mozgalmunkat. Kiss Jánossal és Nagy Jenővel előzetesen megbeszélve, Pallavicini révén kapcsolatba kerültem egy angol századossal, az Intelligence Service tagjával, aki korábban ejtőernyőn érkezett, és Budapesten az Üllői út 71. szám III. emeletén

---

¹ ÁBTL „Zárt” IV/1. 10. o.

² 1963-ban, a Zsedényi-Rubleczky-féle perújítási tárgyaláson Almásy erre így emlékezett vissza: „Annak idején, a nyomozás során és a tárgyaláson is fizikai és lelki kényszer hatása alatt beismerő vallomást tettem... A nyomozás során kaptam egypár pofont és erélyesen léptek fel ellenem, az ügyészségen is megfenyegettek, ezért a tárgyaláson nem mertem visszavonni a vallomásom.” (*Iratok az igazságszolgáltatás történetéhez* 5. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1996. 526–527. o.)

lakott. Az angol kapitány nevére nem emlékszem. Két ízben jártam a fenti lakásán, ahol még négy holland tiszt élt, akik ausztriai-német fogolytáborból szöktek meg. Ezek neveire nem tudok visszaemlékezni.¹

Az angol hírszerző tiszttel három megbeszélésem volt Pallavicini Antal, illetve Tóth István² jelenlétében. Ennek során tájékoztattam őt mozgalmunkról, további terveinkről stb. és utasításokat kaptam tőle további szervezkedésünk módjára. Kapcsolatunk 1944. november 22-én megszakadt, mikor engem a nyilasok őrizetbe vettek.³ Almásy „vallomása” életveszélyt jelentett Pallavicini Antalra. A kihallgatók kérdéfeltevése és a jegyzőkönyv felvétele arra vall: a nyomozókban felmerült az a lehetőség, hogy Almásy mellett a volt őrgrofót is vád alá helyezik.

A letartóztatás elmaradt, azonban Pallavicini egyszerre megfigyelőből megfigyeltté vált. 1951. február 19-én az ÁVH – „Dodó” fedőnéven – személyi dossziét nyitott róla. Az indoklás szerint: „Arisztokrata családból származik. A felszabadulás előtt holland–angol hírszerzőkkel állott kapcsolatban. Felszabadulás után Kisbarnaki Farkasék⁴ megkísérelték a beszervezését.” Az ügyben egészen 1956 februárjáig intenzív, sokoldalú hálózati-operatív ellenőrző munka folyt, de mint az ügy későbbi elemzője megállapítja: „a hírszerző gyanút dokumentálni azonban nem tudták.” A nyomozás megszüntetése után „mint kompromittált személyt” tartották ellenőrzés alatt.⁵

Nem ismerjük vívódásait, bizonyára örökös belső szorongásait, csak életének néhány fontos történéseiből következtethetünk arra, hogy abban mindvégig ott kísértett a múlt, a mindenképpen megfelelni akarás és az örökös veszélyérzet nyomasztó árnya. 1957-es peranyagát, vallomásait, a tanúk által róla elmondottakat szemlélve úgy tűnik, hogy őszintén akarta feledni azt, ami volt, és akarta,

---

¹ Pallavicini valóban több angol és holland tiszttel is kapcsolatban állt az ellenállásban. Ezeket ő és Odescalchi Pál ismertette össze Tóth Istvánnal, így valószínű, hogy a jegyzőkönyvben Almásy által elmondottak valós tényeket (is) tartalmaznak. Dessewffy Gyuláné már idézett visszaemlékezése a külföldiek közül a holland Johannes Adolf Baron Bentincket és egy Howey nevű angol kapitányt említi.

² Tóth István vezérkari alezredes. 1941-től a Magyar Közösség tagja. Fontos szerepet játszott a németellenes katonai szervezkedésben. A Mistéth Endre és társai perben ítélték el 3 év és 6 havi börtönre, 1947-ben.

³ ÁBTL „Zárt” IV/1. 71. o.

⁴ Farkas Ferenc, Kisbarnaki, vitéz (Kismarton, 1892. május 27. – Arnstorf, 1980. április 14.) katonatiszt, politikus. 1938–1943-ig – épp abban az időben, amikor Pallavicini Antal ott tanult – volt a Ludovika Akadémia I. főcsoportjának a parancsnoka. A háború után Nyugatra menekült. Különböző emigráns mozgalmakban vett részt. 1950-ben, távollétében, életfogytiglani börtönre ítélték.

⁵ ÁBTL A-2126/13. 11. o.

amivé vált: Pálincás Antallá. „A magam részéről csak azt szeretném munkámon, fejlődni akarásomon keresztül bebizonyítani, hogy van kivétel is a szabály alól, és hogy múltamtól, családomtól, baráti körömtől való teljes elszakadásom őszinte, hogy nemcsak múltbeli, de főleg jelenlegi állásfoglalásukat megvetéssel elítélem, és ha arra kerül a sor, velük és a hozzájuk hasonlókkal a nyílt harcot is fel tudom venni. Most egyedül vagyok feleségemmel és gyermekemmel. Baráti köröm nincs. A régit elhagytam, az újat nem találtam meg. Ebből az álló helyzetből ki fogok tudni bújni, és ha közeledésem elfogadják, lesznek ismét ismerőseim és igazi jó barátaim” – írta még 1949-es önéletrajzában.

1950 áprilisában Belezna Istvánt a székesfehérvári hadtest parancsnokává nevezték ki. Bizonyára ezzel függött össze, hogy Pallavicini Piliscsabára került, az ottani harckocsiezred zászlóaljparancsnokaként. Ez akár visszaminősítés is lehetne, ha még ugyanabban az évben nem neveznék ki őt a hatvani ezred parancsnokává.

1951-ben Aszódra helyezték át, törzsfőnöknek. Itt vált teljessé a múlttal való szakítása: felettesei engedélyével – hadosztályparancsnoka későbbi vádlott-társa, Garami Lajos alezredes volt – azt a nevet, amelyet arisztokrata ősei egy évezred óta viseltek, a népies hangzású Pálincásra változtatta. Boroviczeny Károly György ebben az időben találkozott vele: „Amikor új nevét hoztam szóba, a haja tövéig elvörösödött, elsietett.”¹

A másik változás az 1953-as esztendőhöz kötődött: első házassága válással fejeződött be. Ezután vette feleségül egy pestszentlőrinci villamoskalauz lányát, és hamarosan megszületett Borbála nevű lányuk. Háty Gyula szerint „Sok jel mutatott arra, hogy ez a házasság sem volt boldog”.

A HM Személyügyi Főcsoportfőnöksége 1953. április 22-én rendkívül lesújtó véleményt adott Pallaviciniről: „Apja Pallaviciny [sic!] György örgróf, a Horthy--Magyarország több ezer holdas földbirtokosa. Királpárti politikus. Több ízben volt országgyűlési képviselő. Az 1919-es ellenforradalom aktív szervezője és a legitimista néppárt megalapítója. Haláláig személyes kapcsolatban állt Churchillel. Anyját mint megbízhatatlant 1951-ben kitelepítették.

Bátyja papi iskolán nevelkedett, nagy Habsburg-barát volt. A Mindszenty [sic!] összeesküvés vádlottja volt, de nem került bíróság elé, mivel 1946-ban, Nyugatról való hazatérése után kémkedése miatt a szovjet hatóságok őrizetbe vették.

Nővére és Ede nevű bátyja Nyugatra szökött.

Pálincás őrnagy a múltban önként jelentkezett katonának. Részt vett a Szovjetunió elleni hadműveletekben. 1944-ben tagja lett a kémkedésért elítélt Almásy volt altábornagy által vezetett ellenállási csoportnak, ahol kapcsolatba került angol és holland hírszerző tisztekkel.

---

¹ Boroviczenyi Károly György ismertetett levele.

Pálinkás őrnagy alakulatánál munkáját felületesen végzi. Igyekszik a munkáskáder-tisztek tekintélyét lejáratni... Több esetben tett ellenséges kijelentéseket. A munkáskáder [származású] magasabb parancsnokokra állandóan lealacsonyító kijelentéseket tett.”¹

Ennek ellenére 1954-ben – egyéves huzavona után – alezredessé léptették elő. Az évi minősítéséből sejtjük, hogy a kinevezés után ismét visszatért önbecsülése, önbizalma. Személyével kapcsolatban megjegyzik, hogy „azelőtt nem tudott olyan munkát végezni, mint most. Osztályhelyzeténél fogva nem érezte magát biztonságban.”

Ha megbízhatunk a később Kanadába emigrált ügyvéd, Pogány András leírásában, akkor némi képet kaphatunk a 33 éves férfi önképéről, Pálinkás gondolatairól az '50-es évek közepén. Pogány 1955-re, tehát a második házasság idejére teszi azt a jelenetet, amikor a Pálinkás házaspár felkereste őt válóperük ügyében. A beszélgetés során kiderült: igazából egyikük sem tudja megadni a súlyos döntés okát. „Mind a kettő a másikat tartotta idegesnek, összeférhetetlennek...” – írja. És Pogány az asszony szájába ad egy titokzatos mondatot: „Nem csodálom... ennek is megvan a magyarázata.”² A mondat megértéséhez talán adalék a következő történet. 1954 nyarán a 15. gépesített lövészezrednél a HM ellenőrző bizottsága visszaéléseket állapított meg a lövéredmények nyilvántartásában. Az ügyben több tiszt ellen indult eljárás. A fő felelősnek Pálinkást tették meg. Bata István honvédelmi miniszter az ügyet október 26-án becsületbíróság elé utalta, de később annak enyhének tartott megállapításait nem fogadta el, és az őrnaggyá való visszavetés mellett döntött. Pálinkást leváltották törzsfőnöki beosztásából, és egyidejűleg az egri gépkocsizó lövészezred egyik zászlóaljának parancsnokává nevezték ki.³ A pártban még ugyanebben az évben megszüntették tagjelöltségét,⁴ ami gyakorlatilag a Magyar Dolgozók Pártjából való végleges kizárással volt egyenlő.

A két döntés nem magyarázható csupán az elkövetett csalással. Pálinkás maga is megjegyzi egy helyütt, hogy a lövéredmények kozmetikázása „évek óta elburjánzott szokás volt, amely ellen senki nem tett semmit, hanem a parancsnok-

Pálinkás Antal alezredes
1954-ben

---

¹ ÁBTL A-2126/13. 14-01261/1953. sz. irat.

² Dr. Pogány András: *Város a homályban*. Toronto, Patria, 1969. 155. o.

³ HL 1954/T/452/6. 1-229. MN HM 029. és 031. sz. tiszti parancsa.

⁴ Az 1948-as pártegyesítéskor minősítették vissza az MDP tagjelöltjévé.

tól kezdve mindenki hallgatólagosan tudomásul vette”. Talán nem tévedünk, ha feltételezzük, hogy a döntés mutatta meg az egykori örgróf emelkedésének lehetőségeit és korlátait.

Megérthető Pogány hátrahőkölése, amikor Pálinkás anyakönyvi kivonatából megtudta az eredeti nevét. Az őrnagy válaszai talán némi fényt villantanak arra a titokzatos homályra, amely a Pallavicini-Pálinkás rejtélyt borítja: „Csak egy magyarázata van ennek, s csak egy magyarázata lehet... Az, hogy sikerült meggyőzni feletteseimet becsületességemről és őszinteségemről. Hogy nemcsak játszom a népi tisztet, de az is vagyok... Átalakultam, mert át kellett alakulnom... Ugyan miért? Miért nem szaladtam el 1944 telén, mint a legtöbbje, vagy legalább 1948-ig, mikor még a reménység is szertefoszlott? Miért nem élek valahol külföldön, előkelő rokonságom közelében...? Hát mindezt nem tettem, kérem. Én kicseréltem magam, elfelejtettem mindazt, ami a múlthoz kötött... csak egyetlenegyem nem... a hazám... Ami itt van a Duna-Tisza táján, több mint ezer esztendeje, s amelyet nem lehet újjávarázsolni sem Bécsben, sem Münchenben... Aztán én nem tudnám a külföldi összeköttetéseimet értékesíteni, mert egyszerűen nincsenek... S ha volnának, ugyan mit érnék velük? Még köszönni sem tudnék... Látott már magyar arisztokratát, aki egyetlen idegen nyelven sem beszél? ... Hát akkor jól nézzen meg engem az ügyvéd úr! Mert én nem tudok, csak magyarul...¹ akárcsak a tiszaháti vagy a somogyi magyar paraszt... nem akarok soha máshol élni, mint itthon, Magyarországon! Ha süt, ha fúj, ha derús, ha havazik... Ami meg a honvédséget illeti: egész életemben hivatásos tisztnek készültem... Én semmi máshoz nem értek, csak a katonasághoz. Ez a katonaság meg megint csak itt van... ezen a szerencsétlen földön, abban szolgál a magyar gyerek, akármilyen a zászló... Ezért vagyok én ma is hivatásos katoná, magyar honvédtiszt, s leszek is az, ameddig csak élek.”²

Nem tudhatjuk, hogy Pogány mondatai mennyiben tükrözik vissza Pálinkás eredeti gondolatait, de a mondanivalót tekintve hihetőnek tűnnek. Közelíthetnek bennünket ennek a sajátos emberi sorsnak a megértéséhez, melyet elemezhetünk, kereshetünk benne hétköznapi vagy szomorú mozgatórugókat egyaránt, de egyet nem tagadhatunk meg tőle, hogy izgalmas, hogy színes, hogy egyedi.

Valószínű azonban, hogy az ötvenes évek történései Pálinkás gondolkodásán is változtattak. Erre vall az a beszélgetés, amelyet régi ismerőse, Boroviczény Károly Gyula idéz fel a már idézett levelében: „1955 nyarán³ ... Antal bejött, leültünk a rendelőtér udvarán, hosszasan elbeszélgettünk. Ekkor már rég

---

¹ Személyi lapjának bejegyzése szerint az őrnagy németül „beszél és a köznapi nyelvet megérti”.

² Dr. Pogány A.: ism. 156–159. o.

³ Boroviczény valószínűleg elvétá a dátumot, mivel Pálinkás Borbála 1954. június 4-én született meg Budapesten.

kiábrándult a kommunizusból, de a honvédségtől nem tudott szabadulni: ha elbocsátását kérné, állástalan lenne, nem tudná eltartani feleségét, fizetni első feleségének a tartásdíját. Őrnagy volt, évek óta nem léptették elő. Nem használt a megkövetelt névváltoztatás sem (a Pálinkás nevet daczból választotta). Kérte, írjak édesanyjának (aki kitagadta), írjam le őszinte megbánását. Ha születendő gyermeke lány lenne, anyja után Boriskának keresztelteti. Jól ismerve őt, nem kételkedtem a szavaiban, mégis utána jártam. Találtam olyan volt kistarcsai internált bajtársat, aki szolgált Anti alatt. Szigorú, igazságos, korrekt tisztnek jellemezte, akiben katonái bíztak, akit becsültek. Nem nézték kommunistának. Mesélte, Anti egy hadgyakorlaton ronccsá vezényelt egy tankot, annak árát vonták le fizetéséből, havi részletekben.”¹

Pálinkás 1955-ben fegyvernemi parancsnokán, Váradi Gyula vezérőrnagyon keresztül beadványt juttatott el a HM Személyügyi Főcsoportfőnökségéhez, amelyben kérte áthelyezését: a bizalmatlanság levegője, „a furkálás, fűrészelés” annyira elviselhetetlen már, hogy kénytelen parancsnokaihoz fordulni, rendezék végre helyzetét. „Miért nem hagynak nyugodtan? Nekem a novemberi kihallgatásomon kívül egyszer Nógrádi altábornagy elvtárs, egyszer Farkas elvtárs segített, illetve beszélgetett velem. De miért csak a legmagasabb beosztottak?” – írta Váradihoz címzett levelében, akit később személyesen is felkeresett. Szeretne elkerülni Egerből, nyomtatékosította parancsnokának, mert úgy érzi, hogy állandóan figyelik és éreztetik vele „helyzetét”. A személyi anyag egyik feljegyzéséből tudjuk, hogy Pálinkással kapcsolatban „minden évben felvetődött, hogy mi legyen vele”, előjárói többször is kérték a leszerelését. Váradi mégis úgy határozott, hogy az őrnagyot megtartják a hadseregben, és a következő évben továbbképző tanfolyamra vezénylik. 1955 júliusában aztán végre áthelyezték Rétságra, az ottani páncélos tiszthelyettes kiképző ezred törzsébe, beosztott tisztként. Amikor az iskola törzsfőnöke tanfolyamra ment, őt nevezték ki a helyére.² A Rétságon töltött bő egy évről, itteni életéről, örömeiről és esetleges konfliktusairól nincsenek adataink. Mindenesetre úgy tűnik, hogy élete nyugodtabb mederbe terelődött és a katonai karrier ismét megnyílt előtte. Felmerült alezredesi előléptetésének lehetősége is. Ám jött a forradalom...

---

¹ Boroviczenyi Károly György ismertetett levele.

² Periratok, 393. o.